

Broj: 01-149/17-3
X, 10.07.2017. godine
MK

Kabinet Zaštitnika	020/241-642
Savjetnici	020/225-395
Centrala	020/225-395
Fax:	020/241-642
E-mail:	ombudsman@t-com.me www.ombudsman.co.me

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) i člana 40 Pravila o radu Zaštitnika ("Sl. list CG", broj 53/14), nakon završenog ispitnog postupka po pritužbi X.X, daje

MIŠLJENJE

I Uvod

1. X.X iz X, podnio je pritužbu zbog povrede prava na pravično suđenje u razumnom roku, u vezi sa ostvarivanjem prava djeteta.

U pritužbi, u bitnom je istakao: da iz vanbračne zajednoce sa X.X ima kćerku X.X, rođenu 5.08.2011. godine u X; da je dijete državljanin Crne Gore i da ima prijavljeno prebivalište u X; da se već nekoliko godina X sa X nalaze u X.X i da ne dozvoljava kontakt djetetu sa ocem; da je pred Osnovnim sudom u X, **6.04.2015. godine**, podnio tužbu protiv X.X, radi povjeravanja djeteta; da je predmet dobio posl. oznaku P.br. 256/15; da je 23.06.2015. godine, Sud donio Rješenje kojim se oglasio mjesno nenadležnim; da je Viši sud 8.10.2015. godine (Gž.br. 4798/15) odlučujući o njegovoj žalbi, predmetno Rješenje ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje; da je predmet dobio novu posl. oznaku P.br. 840/15; da je Osnovni sud u X, 13.05.2016. godine donio Rješenje kojim se prekida postupak u toj pravnoj stvari; da je Viši sud u X, odlučujući o žalbi na rješenje P.br. 840/15 od 13.05.2016. godine, ukinulo predmetno rješenje i predmet vratilo prvostepenom sudu na ponovni postupak i odlučivanje; da je u ukidnom rješenju Viši sud ukazao prvostepenom sudu na određene nedostatke i propuste; da je predmet vraćen Osnovnom sudu u X **21.09.2016. godine**; da iako se radi o postupku koji je hitne prirode i ostvarivanju prava i najboljeg interesa djeteta, Sud ne preuzima potrebne mjere i radnje kako bi se predmet okončao; da cjelokupni postupak traje skoro dvije godine.

Smatra da mu je na taj način povrijeđeno pravo na pravično suđenje u razumnom roku, a da je, takođe, njegovom djetetu povrijeđeno pravo na kontakt sa roditeljem sa kojim ne živi.

2. Što se tiče dijela pritužbe koja se odnosi na kontaktiranje sa djetetom koje se nalazi u Republici Srbiji, Zaštitnik je o tome obavijestio Zaštitnika građana Republike Srbije, radi eventualnog preduzimanja mjera u okviru svojih nadležnosti.

II Postupanje Zaštitnika

3. Postupajući po pritužbi, Zaštitnik je zatražio i dobio izjašnjenje od Osnovnog suda u X.

4. Osnovni sud u X, dostavio je izjašnjenje br. Su. IV-1-18/17 od 14.03.2017. godine, i naveo: da je izvršen uvid u spise predmeta P.br. 749/16 (ranije oznake P.br. 840/15); da je pred sudom postupak po tužbi tužioca X.Xiz X, protiv tužene X X iz X.X, radi povjeravanja djeteta – mal. X X, kojim predmetom je zadužena sudija X.X; da je nakon održanog pripremnog ročišta od 5.06.2015. godine, i jednog ročišta za glavnu raspravu od 23.06.2015. godine, Sud se rješenjem P.br. 256/05 od 23.06.2015. godine, oglasio mjesno nenadležnim za postupanje u ovoj pravnoj stvari; da je navedeno rješenje ukinuto rješenjem Višeg suda u X, Gž. br. 4798/15 od 8.10.2015. godine; da je na glavnoj raspravi održanoj 14.03.2016. godine, konstatovano da je tužena istakla prigovor litispedencije, te je Sud zatražio izvještaj od Osnovnog suda u X.X, sudska jedinica X, da li se pred tim sudom vodi postupak u istoj pravnoj stvari između istih stranaka; da je nakon dostavljanja traženog izvještaja, donio rješenje P.br. 840/15 od 13.05.2016. godine, prekinuo postupak, koje rješenje je zatim ukinuto rješenjem Višeg suda u X Gž.br. 350/16 od 06.09.2016. godine; da su u nastavku postupka, tužilac i njegov punomoćnik na glavnoj raspravi od 23.12.2016. godine, zatražili izuzeće postupajuće sudije; da je taj zahtjev odbijen rješenjem predsjednika Suda Su.br. IV-3-1/17 od 11.01.2017. godine; da je nakon toga, 23.02.2017. godine, odlučeno o prigovoru litispedencije rješenjem P.br. 749/16 od 13.03.2017. godine, kojim je prekinut postupak, jer su po nalaženju Suda ispunjeni svi kumulativno propisani uslovi iz člana 114 Zakona o međunarodnom privatnom pravu o prekidu postupka u slučaju međunarodne litispedencije.

5. U međuvremenu, 3.04.2017. godine, podnosilac pritužbe nas je obavijestio da je primio rješenje Osnovnog suda u X P.br. 749/16 od 13.03.2017. godine i da je posredstvom svog punomoćnika protiv istog uložio žalbu drugostepenom sudu.

6. Zaštitnik je nakon toga, zatražio i dobio izjašnjenje Višeg suda u X u kojem se navodi: da je sudija izvjestilac navela da je predmet Gž. br. 2257/17 iznijela na sjednici vijeća održanoj 09.05.2017. godine, te da će pisani otpravak odluke biti izrađen u roku propisanom odredbom čl. 340 ZPP-a.

7. Zaštitnik je izvršio uvid u elektronsku evidenciju odluka Višeg suda u X¹, u odluku tog Suda Gž.br. 2257/17. Navedenom odlukom – Rješenjem, odbijena je žalba tužioca kao neosnovana i potvrđeno rješenje Osnovnog suda u Xu P.br. 749/16 od 13.03.2017. godine.

8. Zaštitnik građana Republike Srbije, dostavio nam je obavještenje u kojem se navodi da podnosilac pritužbe nije iscrpio sva pravna sredstva koja mu stoje na raspolaganju, te je stoga upućen da se sa pritužbom na rad Centra za socijalni rad X.X, obrati Pokrajinskom sekretarijatu za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost polova, kao organu nadležnom za kontrolu rada centara za socijalni rad na teritoriji AP X. Ističe se da je podnosilac obaviješten da se može lično obratiti Zaštitniku građana Republike Srbije ukoliko nakon dobijanja odgovora nadležnog organa i dalje bude smatrao da su prava njegove kćerke ugrožena (ne)postupanjem nadležnih organa uprave, uz dokumentovanje obraćanja nadležnim organima republike Srbije i njihovih eventualnih odgovora.

III Utvrđene činjenice

¹ <http://sudovi.me/vspg/odluke/>

9. Iz pritužbe, dostavljenog izjašnjenja i raspoložive Zaštitnik je utvrdio sledeće činjenice:

- da podnosilac pritužbe sa X.X ima kćerku X.X, rođenu 5.08.2011. godine u X i da je X državljaka Crne Gore;
- da se skoro pet godina, X nalazi u Republici Srbiji sa majkom;
- da je majka mal. X, 28.05.2013, godine, podnijela tužbu Osnovnom sudu u X.X, radi vršenja roditeljskog prava nad djetetom;
- da je u tom postupku shodno dopisu Osnovnog suda X.X – X donijeta prvostepena presuda koja nije pravosnažna;
- da je podnosilac pritužbe, 6.04.2015. godine, podnio tužbu Osnovnom sudu u X, radi vršenja roditeljskog prava;
- da je Osnovni sud u X, donio Rješenje P.br. 256/15 od 23.06.2015. godine, kojim se oglasio mjesno nenadležnim;
- da je Viši sud u X, odlučujući o žalbi, svojim rješenjem Gž.br.4798/15 od 8.10.2015. godine, ukinuo prvostepenu odluku;
- da je u ponovnom postupku, Osnovni sud u X, donio rješenje P. br. 840/15 od 13.05.2016. godine, o prekidu postupka;
- da je Viši sud u X rješenjem Gž.br. 3504/16 od 06.09.2016. godine, ukinuo odluku Osnovnog suda u X o prekidu postupka;
- da je u nastavku postupka, podnosilac pritužbe tražio izuzeće posupajuće sudije, a koji zahtjev je odbijen 11.01.2017. godine, odlukom predsjednika Suda;
- da je Osnovni sud u Xu, 23.02.2017. godine održao ročište glavne rasprave;
- da je Sud, van ročišta odlučio o prigovoru litispedencije rješenjem P.br. 479/16 od 13.03.2017. godine kojim je, ponovo određen prekid postupka;
- da je podnosilac pritužbe, uložio žalbu na predmetno rješenje;
- da je Viši sud u X, 09.05.2016, godine, donio Rješenje Gž.br. 2257/17 kojim se odbija žalba tužioca kao neosnovana i *potvrđuje* rješenje Osnovnog suda u X P.br. 749/16 od 13.03.2017. godine
- da je Zaštitnik građana Republike Srbije, povodom obavještenja o pritužbi, u vezi postupanja organa starateljstva u Srbiji, uputio podnosioca pritužbe da iscrpi sva pravna sredstva u odgovarajućem pravnom postupku.

IV Relevantni propisi

10. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br.1/7) utvrđeno je:

„Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom“. (Član 32)

11. Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda utvrđeno je:

«Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj odgovornosti protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.»(Čl. 6 stav 1)

12. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

„U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

(Član 3. stav 1)

Države-potpisnice će poštovati pravo djeteta koje je odvojeno od jednog ili oba roditelja da održava lične veze i neposredni dodir s oba roditelja redovno, osim kada je to suprotno interesima djeteta.“(čl. 9 st. 3)

13. Evropskom konvencijom o ostvarivanju dječijih prava (Savjet Evrope), propisano je:

U postupcima koji se tiču djeteta sudski organ postupa hitno, kako bi se izbjegla nepotrebna odlaganja i obezbijedili postupci kojima se osigurava brzo sprovođenje donijetih odluka. Sudski organi su ovlašćeni da u hitnim slučajevima, kad je to potrebno, donesu odluke koje odmah postaju izvršne. (čl. 7)

14. Porodičnim zakonom („Sl. list CG“ br. 1/07) je propisano:

„Postupak u vezi sa porodičnim odnosima hitan je ako se odnosi na dijete ili roditelja koji vrši roditeljsko pravo.

Drugostepeni sud dužan je da donese odluku u roku od 30 dana od dana kada mu je dostavljena žalba. (član 317 st. 1 tačka 1 i 5)

Postupak u vezi sa porodičnim odnosima hitan je ako se odnosi na dijete ili roditelja koji vrši roditeljsko pravo.

U postupku u vezi sa porodičnim odnosima iz stava 1 ovog člana tužba se ne dostavlja tuženom na odgovor.

Postupak iz stava 1 ovog člana sud će, po pravilu, sprovesti na najviše dva ročišta.

Prvo ročište zakazuje se tako da se održi u roku od 15 dana od dana kada su tužba ili predlog primljeni u sudu.

Drugostepeni sud dužan je da donese odluku u roku od 30 dana od dana kada mu je dostavljena žalba. „(čl. 317)

15. Zakonom o parničnom postupku („Sl. list RCG“, br. 22/2004 i 76/2006 ...Sl list CG" br. 73/10...048/15) propisano je:

„Sud je dužan da nastoji da se postupak sprovede bez odugovlačenja, u razumnom roku, sa što manje troškova i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.“(čl. 11/1)

16. Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (“Sl. List CG” br 42/114 i 32/14)

„Zaštitnik/ca nema ovlašćenje u odnosu na rad sudova, osim u slučajevima utvrđenim ovim Zakonom (čl. 2/2)

Zaštitnik/ca je ovlašćen/a da postupa po pritužbama koje se odnose na rad sudova u slučaju odugovlačenja postupka, zloupotrebe procesnih ovlašćenja ili neizvršavanja sudskih odluka. „(čl. 17)

V Zaključna ocjena

18. Iz utvrđenih činjenica proizilazi da je podnosilac pritužbe u aprilu 2015. godine, Osnovnom sudu u X podnio tužbu radi vršenja roditeljskog prava nad djetetom i da je nakon dva mjeseca donijeto rješenje kojim se sud oglasio mjesno nenadležnim. Konstatovano je da je Osnovni sud u X, još dva puta odlučivao i to rješenjem o prekidu postupka a predmet po žalbi, vraćan je na ponovni postupak. Viši sud u X u svojim ukidnim rješenjima, ukazivao je Osnovnom sudu u X na primjenu relevantnih propisa.

19. Postupajući treći put u konkretnoj pravnoj stvari, a drugi put nakon odluke prvostepenog suda o prekidu postupka, iz razloga međunarodne litispedencije, Viši sud u X, odbio je žalbu podnosioca pritužbe kao neosnovanu i potvrdio rješenje Osnovnog suda u X P.br. 749/16 od 13.03.2017. godine. Potvrđenom odlukom određen je prekid postupka u ovoj pravnoj stvari i navedeno da će se postupak nastaviti nakon

pravosnažno okončanog postupka u predmetu P.br. 643/13 koji se vodi kod Osnovnog suda u X.X, Sudska jedinica u X – Republika Srbija.

20. Zaštitnik konstatuje da je dosadašnji postupak pred Osnovnim sudom u X trajao više od dvije godine (od trenutka podnošenja tužbe do pravosnažne odluke o prekidu) što je dugo trajanje postupka i nije u skladu sa najboljim interesom djeteta i načelom hitnosti, propisanim Porodičnim zakonom.

21. Međutim, imajući u vidu da je parnični postupak prekinut pravosnažnim rješenjem Suda, te činjenice da Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore nema mandat za preispitivanje zakonitosti sudskih odluka, smatramo da za sada ne postoje razlozi za dalje postupanje Zaštitnika po predmetnoj pritužbi. Podsjećamo da su sudovi, u skladu sa Ustavnom Crne Gore, samostalni i nezavisni u svom radu i da zakonitost njihovih odluka preispituju sudovi više instance po redovnim ili vandrednim pravnim sredstvima.

22. Polazeći od navedenog, te činjenice da podnosilac pritužbe već duže vrijeme ne može da ostvari kontakt sa djetetom, Zaštitnik **UKAZUJE** Osnovnom sudu u X da, u porodično-pravnim sporovima o vršenju roditeljskog prava, u buduće postupa u skladu sa načelom hitnosti iz člana 317 Porodičnog zakona.

23. Što se tiče dijela pritužbe koja se odnosi na kontaktiranje sa djetetom, od Zaštitnika građana Republike Srbije, dobili smo obavještenje da podnosilac pritužbe nije iscrpio sva pravna sredstva koja mu stoje na raspolaganju, te je upućen da se pritužbom na rad Centra za socijalni rad X.X, obrati Pokrajinskom sekretarijatu za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost polova, kao organu nadležnom za kontrolu rada centara za socijalni rad na teritoriji AP X. Podnosilac pritužbe, ukoliko nakon dobijanja odgovora nadležnog organa i dalje bude smatrao da su prava njegovog djeteta ugrožena (ne)postupanjem nadležnih organa uprave Republike Srbije može se neposredno obratiti Zaštitniku građana Republike Srbije, uz dokumentovanje obraćanja tim organima i njihovih eventualnih odgovora.

24. Zaštitnik očekuje da će podnosilac pritužbe, postupiti u skladu sa uputstvom Zaštitnika građana Republike Srbije i iscrpiti pravna sredstva za otklanjanje povrede prava svoje kćerke, nakon čega se pritužbom može obratiti toj ustanovi.

**ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković**

D-na:

- podnosiocu pritužbe
- Osnovnom sudu u X
- Višem sudu u X (na upoznavanje)
- Zaštitniku građana (radi upoznavanja)
- a/a